HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2018. április 12.[1]

C-151/17. sz. ügy

Swedish Match AB
kontra
Secretary of State for Health,
a New Nicotine Alliance
részvételével

(a High Court of Justice [England & Wales], Queen's Bench Division [Administrative Court] [felsőbíróság {Anglia és Wales}, Queen's Bench kollégium {közigazgatási bíróság}, Egyesült Királyság] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Jogszabályok közelítése – Dohánytermékek gyártása, kiszerelése és árusítása – 2014/40/EU irányelv – 1. cikk c) pontja – 17. cikk – A szájon át fogyasztott dohánytermékek forgalomba hozatalának tilalma – Érvényesség értékelésére vonatkozó kérelem – Az arányosság elve – Az elővigyázatosság elve"

I. Bevezetés

1. Előzetes döntéshozatal iránti kérelmével a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], Queen's Bench kollégium [közigazgatási bíróság], Egyesült Királyság) a 2014/40/EU irányelv[2] 1. cikke c) pontjának és 17. cikkének érvényességéről kérdezi a Bíróságot. E kérelmet a Swedish Match AB és a Secretary of State for Health (egészségügyi miniszter, Egyesült Királyság) közötti jogvitában terjesztették elő a New Nicotine Alliance (a továbbiakban: NNA) részvételével, az e rendelkezéseket átültető nemzeti jogi rendelkezés érvényessége tárgyában.

1 Eredeti nyelv: francia.

2 A tagállamoknak a dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártására, kiszerelésére és értékesítésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről és a 2001/37/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. április 3-i 2014/40/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 127., 1. o.).

2. A 2014/40 irányelv 1. cikkének c) pontja és 17. cikke alapján a tagállamok kötelesek megtiltani a szájon át fogyasztott dohánytermékek forgalomba hozatalát. E rendelkezések így fenntartanak egy, a tagállamokat 1992[3] óta kötő kötelezettséget, amelyet meghosszabbítottak a 2014/40 irányelv elődjében, a 2001/37/EK irányelv[4] 8. cikkében. A Svéd Királyság azonban mentesül ez alól az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló okmány[5] egyik rendelkezése alapján, a „snus"-nak nevezett, szájon át fogyasztott dohánytermék ezen országban való hagyományos használata miatt.

3. A Swedish Match[6] és Arnold André[7] ítéletben a Bíróság már vizsgálta a 2001/37 irányelv 8. cikkének érvényességét, és megállapította, hogy nincs olyan tényező, amely az irányelv érvényességét érintené. A jelen ügy keretében a Bíróságnak lényegében azt kell meghatároznia, hogy a 2014/40 irányelv által előírt, hasonló hatályú rendelkezések érvényességét jelenleg már meg kell-e kérdőjelezni – a tudományos ismeretek, valamint a dohánytermékekre és a kapcsolódó termékekre alkalmazandó szabályozási keret azóta bekövetkezett fejlődésére tekintettel.

4. A kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett kérdés a 2014/40 irányelv 1. cikkének c) pontjára és a 17. cikkre vonatkozó több esetleges érvénytelenségi okra hivatkozik. A Bíróság kérésének megfelelően a jelen indítvány azonban e kérdés elemzésére szorítkozik, mivel azt kívánja megtudni, hogy e rendelkezések ellentétesek-e az arányosság elvével. Ezen összefüggésben kialakított bizonyos megfontolások mindazonáltal szintén relevánsak lesznek e kérdés vizsgálata érdekében, mivel az az említett rendelkezéseknek a hátrányos megkülönböztetés tilalmával való összeegyeztethetőségére vonatkozik.

5. Mindenekelőtt jelzem, hogy ezen elemzés nem fog megjeleníteni egy olyan elemet sem, amely a szóban forgó rendelkezések érvénytelenségét vonná maga után.

II. Jogi háttér

6. 2012. december 19-én az Európai Bizottság elfogadta a 2001/37 irányelv felülvizsgálatára irányuló javaslatot[8] (a továbbiakban: bizottsági javaslat), amelyet a Bizottság szolgálatai által az érdekelt felekkel történő nyilvános konzultáció elindítását követően készített, részletes tanulmány eredményeit összefoglaló hatásvizsgálat kísért (a továbbiakban: hatásvizsgálat).[9] A Bizottság ebben vizsgálta a jogalkotónak kínálkozó különböző lehetőségeket, különösen a szájon át fogyasztott dohány szabályozására vonatkozóan és értékelte a lehetséges társadalmi-gazdasági hatásokat. E tekintetben figyelembe vette az akkor rendelkezésre álló tudományos tanulmányokat és különösen az új és újonnan azonosított egészségügyi kockázatok tudományos bizottsága (CSRSEN) által 2008-ban a Bizottság kérésére készített véleményt (a továbbiakban: a CSRSEN véleménye).[10]

3 A dohánytermékek gyártására, kiszerelésére és árusítására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről szóló, 89/622/EGK irányelv módosításáról szóló, 1992. május 15-i 92/41/EGK tanácsi irányelv (JO 1992. L 158., 30. o.) 1. cikkének 1., 2. és 5. pontja.

4 A tagállamoknak a dohánytermékek gyártására, kiszerelésére és árusítására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről szóló, 2001. június 5-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 194., 26. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 147. o.).

5 Az Osztrák Köztársaság, a Finn Köztársaság és a Svéd Királyság csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések kiigazításáról szóló okmány (HL 1994. C 241., 21 o.) és HL 1995. L 1., 1. o., a továbbiakban: csatlakozási okmány).

6 2004. december 14-i ítélet (C-210/03, EU:C:2004:802).

7 2004. december 14-i ítélet (C-434/02, EU:C:2004:800).

8 A tagállamoknak a dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártására, kiszerelésére és értékesítésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre (a dohánytermékekről szóló irányelv) irányuló 2012. december 19-i javaslat (COM(2012) 788 final).

9 Commission Staff Working Document, Impact Assessment accompanying the Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning the manufacture, presentation and sale of tobacco and related products (COM(2012) 788 final), 2012. december 19., (SWD(2012) 452 final).

10 A „Health effects of smokeless tobacco products" című, 2008. február 6-án elfogadott vélemény. Lásd a 2014/40 irányelv (2) preambulumbekezdését.

7. A bizottsági javaslat és a hatásvizsgálat képezte az alapját a 2014/40 irányelv elfogadásának, amelynek (32) preambulumbekezdése a következőképpen fogalmaz:

„A 89/622/EGK tanácsi irányelv[11] megtiltotta egyes szájon át fogyasztott dohánytermékek értékesítését a tagállamokban. A [2001/37] irányelv megerősítette ezt a tilalmat. A [csatlakozási okmány] 151. cikke felhatalmazza Svédországot, hogy eltérjen e tilalomtól. A szájon át fogyasztott dohánytermékek árusításának tilalmát fenn kell tartani annak megakadályozása érdekében, hogy az Unióba (Svédországtól eltekintve) olyan termék kerülhessen, amely függőséget okoz és káros hatást gyakorol az egészségre. Más füst nélküli dohánytermékek esetében, amelyeket nem tömegpiacra gyártanak, a szigorú címkézési rendelkezések és az összetevőkre vonatkozó bizonyos rendelkezések megléte elegendőnek tekinthető ahhoz, hogy e termékek a piacon ne terjedjenek túl hagyományos felhasználásuk keretein.”

8. Ezen irányelv 1. cikkének c) pontja a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv célja a tagállamok azon törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítése, amelyek a következőkre vonatkoznak:

[…]

c) a szájon át fogyasztott dohánytermékek forgalomba hozatalának tilalma:

[…]”

9. Az említett irányelv 2. cikkének 8. pontja értelmében a „szájon át fogyasztott dohánytermék” „a belélegzésre vagy rágásra szánt dohánytermékeken kívül minden szájon át való használatra szánt, teljes egészében vagy részben dohányból készült, porított vagy szemcsés, illetve e formák bármely kombinációja révén előállított dohányterméket, különösen a zacskóban vagy likacsos szerkezetű zacskóban kiszerelt dohányterméket” jelöli.

10. Ugyanezen irányelv 17. cikke szerint „[a] tagállamok a [csatlakozási okmány] 151. cikkének sérelme nélkül megtiltják a szájon át fogyasztható dohánytermékek forgalmazását”.

11. A csatlakozási okmány 151. cikke értelmében „jelen okmány XV. mellékletben felsorolt rendelkezések az ezen mellékletben előírt feltételek mellett alkalmazhatóak az új tagállamok tekintetében”. Az említett melléklet nevezetesen akként rendelkezik, hogy a szájon át fogyasztott dohánytermék forgalmazására vonatkozó tilalom az élelmiszertermékhez hasonló formában történő forgalmazás tilalmának kivételével nem alkalmazható a Svéd Királyságra.

12. Az Egyesült Királyságban a 2014/40 irányelv 1. cikkének c) pontját és 17. cikkét a Tobacco and Related Products Regulations 2016 (a dohány- és kapcsolódó termékekről szóló 2016. évi rendelet, a továbbiakban: dohányrendelet) 17. cikke hajtotta végre, amely előírja, hogy „tilos a szájon át fogyasztott dohánytermék gyártása és értékesítése”.

11 A tagállamoknak a dohánytermékek gyártására, kiszerelésére és árusítására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről szóló, 1989. november 13-i irányelv (HL 1989. L 359.,, 1. o.).

III. Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés és a Bíróság előtti eljárás

13. A Swedish Match egy Svédországban bejegyzett részvénytársaság, amely elsősorban füst nélküli dohányterméket, különösen snust forgalmaz. A snust szájon át fogyasztják, és pasztőrözött őrölt dohányból és engedélyezett élelmiszer-adalékokból áll. A snus gyártása Svédországban az élelmiszerekre vonatkozó szabályok hatálya alá tartozik. A svéd élelmiszerügynökség a snusben előforduló nemkívánatos anyagok legmagasabb megengedett szintjét szigorúan meghatározta.

14. E társaság felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz a dohányrendelet 17. cikkével szemben. Az egészségügyi miniszter ezen eljárás keretében alperesi minőségben szerepel. Az NNA – amely civil szervezet célja a közegészség előmozdítása a dohányzás káros hatásainak csökkentése révén – számára engedélyezték az említett eljárásba történő beavatkozást.

15. A felülvizsgálat keretében a Swedish Match azzal érvel, hogy az általános forgalombahozatali tilalom, amelyet a snus Egyesült Királyságban való forgalmazására a dohányrendelet 17. cikke előír, nem egyeztethető össze az uniós joggal. Ez utóbbi szerint ugyanis az e cikk által átültetni kívánt rendelkezések, nevezetesen a 2014/40 irányelv 1. cikkének c) pontja és 17. cikke maguk is ellentétesek a magasabb szintű uniós jogi normákkal.

16. A Swedish Match fenntartja, hogy a Bíróság által a Swedish Match ítéletben [12] elfogadott érvelés – amelyben a Bíróság megállapította, hogy nem merült fel olyan bizonyíték, amely kétségessé tenné a szájon át fogyasztott dohányterméknek a 2001/37 irányelv 8. cikkében előírt forgalmazására vonatkozó tilalom érvényességét – már nem érvényes, figyelemmel az alkalmazandó szabályozás azóta bekövetkezett változásokra, a rendelkezésre álló tudományos adatokra, valamint a dohánytermékek piacának jellegzetességeire.

17. E társaság pontosabban arra hivatkozik, hogy a 2014/40 irányelv 1. cikkének c) pontja és 17. cikke összeegyeztethetetlen a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével, az arányosság és a szubszidiaritás elvével, az EUMSZ 296. cikkében előírt indokolási kötelezettséggel, valamint az áruk szabad mozgásának az EUMSZ 34. és 35. cikkében előírt elvével.

18. Az NNA a beavatkozása keretében azt állítja, hogy a szájon át fogyasztott dohánytermék forgalmazására vonatkozó tilalom nem csupán aránytalan, hanem ellentétes az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 1. és 7. cikkében előírt emberi méltósághoz, magán- és családi élet tiszteletben tartásához, valamint a Charta 35. cikkében előírt orvosi kezelés igénybevételéhez való joggal.

19. Ilyen körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Érvénytelen-e a [2014/40] irányelv 1. cikkének c) pontja és 17. cikke amiatt, hogy az

i. sérti a hátrányos megkülönböztetés tilalmának általános uniós jogi elvét;

ii. sérti az arányosság általános uniós jogi elvét;

iii. sérti az EUSZ 5. cikk (3) bekezdését és a szubszidiaritás elvét;

iv. sérti az EUMSZ 296. cikk második bekezdését;

v. sérti az EUMSZ 34. és az EUMSZ 35. cikket, valamint

12 2004. december 14-i ítélet (C-210/03, EU:C:2004:802).

vi. sérti a Charta 1., 7. és 35. cikkét?”

20. A Swedish Match, az NNA, a magyar és a finn kormány, az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa, valamint a Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket a Bírósághoz.

21. A Swedish Match, az NNA, az Egyesült Királyság kormánya és a norvég kormány, a Parlament, a Tanács, valamint a Bizottság jelent meg a 2018. január 25-én tartott tárgyaláson.

IV. Elemzés

A. Előzetes megfontolások

22. A szájon át fogyasztott dohánytermékek forgalomba hozatalának a 2014/40 irányelv 1. cikkének c) pontjában és 17. cikkében kimondott tilalma ezen irányelv többi rendelkezéséhez hasonlóan kettős célt követ: a dohány- és kapcsolódó termékek belső piaca zavartalan működésének elősegítését, az egészség védelmének magas szintjét alapul véve, különösen a fiatalok tekintetében. [13]

23. E tilalmat ezen irányelv fenntartotta annak érdekében, hogy elkerüljék a belső piac ismételt szétaprózódását, amely az 1992-ben uniós szinten előírt ilyen intézkedést megelőzően fennállt. [14] Több tagállam akkor megtiltotta a szájon át fogyasztott dohány forgalmazását, vagy a tilalom bevezetése folyamatban volt, így szükségesnek ítélték a nemzeti jogszabályok harmonizációját a kereskedelmi akadályok megelőzése érdekében, amelyek valószínűleg a jogszabályok nem egységes változásából eredtek [15].

24. A jogalkotó úgy vélte – mint már 1992-ben és 2001-ben –, hogy egy ilyen harmonizációt, a fent említett egészségvédelmi cél megvalósítása érdekében is, e termék tilalmával kell megvalósítani. Amint azt a 2014/40 irányelv (32) preambulumbekezdése pontosítja, e tilalom célja az, hogy megakadályozza a tömegpiacra gyártott, függőséget okozó és ártalmas dohánytermékekhez való hozzáférést.

25. E preambulumbekezdés a bizottsági javaslattal és a hatásvizsgálattal összefüggésben jelzi, hogy a jogalkotó kiemelte a szájon át fogyasztott dohányban *rejlő káros hatást*, és annak szükségességét, hogy az Unióban és különösen a fiatalok körében elkerüljék a nikotinfüggőség új formájának kialakulását (*rászokási hatás*). A szájon át fogyasztott dohány forgalmazására vonatkozó tilalom fenntartását annál is inkább szükségesnek ítélték, hogy e függőség növelheti a dohányzásra szánt dohánytermék későbbi használatának kockázatát (*átállási hatás*). E tilalom feloldása továbbá akadályozná a dohányzók leszokási erőfeszítéseit, lehetővé téve számukra a nemdohányzó környezetben történő észrevétlen dohányfogyasztást. Akiknek leszokási erőfeszítései nem járnak sikerrel, azoknál fennáll a dohányzásra szánt dohány és a szájon át fogyasztott dohány *kettős használatának* veszélye. Ellenben nem bizonyított, hogy a szájon át fogyasztott dohány, mint a dohányzásra szánt dohány alternatívája hatékony segítséget jelentene a leszokásban (*helyettesítő hatás*). A jogalkotó ebből azt a következtetést vonta le, hogy az említett tilalom fenntartása általános jelleggel kedvező hatású a közegészségre. [16]

26. Amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, a Swedish Match és az NNA vitatja a szóban forgó tilalom arányosság elvének való megfelelését, kiemelve, hogy a szájon át fogyasztott dohány *viszonylag* a legkevésbé *káros* a többi dohánytermékhez képest. Ez utóbbiak szerint e tilalom feloldása lehetővé tenné a dohányzásra szánt dohánytermékeknek más, kevésbé ártalmas

13 Lásd: a 2014/40 irányelv (8) és (21) preambulumbkezdése, valamint 2016. május 4-i Philip Morris Brands és társai ítélet (C-547/14, EU:C:2016:325, 171. pont); 2016. május 4-i Lengyelország kontra Parlament és Tanács ítélet (C-358/14, EU:C:2016:323, 80. pont).

14 Lásd: a bizottsági javaslat 9. oldala és a hatásvizsgálat 62. oldala.

15 Lásd e tekintetben: 2004. december 14-i Swedish Match ítélet (C-210/03, EU:C:2004:802, 37–42. pont); 2004. december 14-i Arnold André ítélet (C-434/02, EU:C:2004:800, 38–43. pont).

16 A bizottsági javaslat 9. oldala és a hatásvizsgálat 64–69. pontja.

dohánytermékekkel történő helyettesítését (*helyettesítő hatás*). Ezzel együtt nagyszámú passzív dohányzót kímélnének meg. Egyébiránt semmilyen adat nem bizonyítja, hogy a szájon át fogyasztott dohány használata a dohányzásra szánt dohánytermékek fogyasztása felé történő *átállási hatással* járna. Ebből következően, noha a szájon át fogyasztott dohány nem teljesen mentes a káros hatásoktól, az említett tilalom általános jelleggel hátrányos lenne a közegészségre. A Swedish Match és az NNA ráadásul arra hivatkozik, hogy a szájon át fogyasztott dohányra vonatkozó forgalmazási tilalom nincs összefüggésben a 2014/40 irányelv hatálya alá tartozó más termékeknek fenntartott bánásmóddal.

27. Ezen ellenkező megközelítések a dohányzás visszaszorításának két külön ágát tükrözik. Míg a szájon át fogyasztott dohány forgalomba hozatalának tilalma a dohánytermékek *kínálatának és fogyasztásának csökkentésére* irányuló stratégia része, e tilalom Swedish Match és NNA által javasolt feloldása a dohány *káros hatásainak csökkentésére* irányuló stratégia keretébe illeszkedik.

28. A jelen esetben azonban a Bíróságnak nem azt kell vizsgálnia, hogy a jogalkotó által elfogadott intézkedés „az egyetlen vagy a lehető legjobb volt-e", hanem csupán azt, hogy „nyilvánvalóan alkalmatlan"[17] volt-e. Az uniós jogalkotó ugyanis széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik azokon a területeken, amely a jogalkotó részéről politikai, gazdasági és szociális jellegű döntést von maga után, amelyek érdekében összetett értékelést kell elvégeznie. A Bíróság már kimondta, hogy e területek magukban foglalják a dohánytermékek szabályozását,[18] beleértve a szájon át fogyasztott dohányt.[19]

29. Az arányosság elve betartásának bírósági felülvizsgálata enyhébben jelenik meg az azt alkotó három rész vonatkozásában. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében ezen elv először is megköveteli, hogy az uniós intézmények jogi aktusai alkalmasak legyenek a kitűzött jogszerű célok megvalósítására (alkalmassági vizsgálat). Másodszor, ne menjenek túl az azok eléréséhez szükséges mértéken, így amennyiben több megfelelő intézkedés kínálkozik, a kevésbé kényszerítő intézkedést kell előnyben részesíteni (szükségességi vizsgálat). Harmadszor, az okozott hátrányok a kitűzött célokhoz képest nem lehetnek aránytalanok (megszorító értelemben vett arányossági vizsgálat).[20]

B. Alkalmassági vizsgálat

30. Az alkalmassági vizsgálat szempontjából egy olyan területen elfogadott aktus, amelyen a jogalkotónak széles szabályozási jogköre van, csak akkor érvényteleníthető, ha nyilvánvalóan alkalmatlan a kitűzött cél elérésére. A jogalkotónak mindazonáltal a választását még egy ilyen jogkör fennállása esetén is objektív és a kitűzött célnak megfelelő megfontolásokra kell alapoznia, tekintetbe véve a szóban forgó aktus elfogadásakor rendelkezésre álló valamennyi ténybeli elemet, illetve műszaki és tudományos adatot.[21]

17 Lásd különösen a 2001. július 12-i Jippes és társai ítéletet (C-189/01, EU:C:2001:420, 83. pont); a 2010. június 8-i Vodafone és társai ítéletet (C-58/08, EU:C:2010:321, 52. pont) és a 2018. február 7-i American Express ítéletet (C-304/16, EU:C:2018:66, 86. pont).

18 A 2002. december 10-i British American Tobacco (Investments) és Imperial Tobacco ítélet (C-491/01, EU:C:2002:741, 123. pont); a 2016. május 4-i Lengyelország kontra Parlament és Tanács ítélet (C-358/14, EU:C:2016:323, 79. pont); a 2016. május 4-i Pillbox 38 ítélet (C-477/14, EU:C:2016:324, 49. pont).

19 A 2004. december 14-i Swedish Match ítélet (C-210/03, EU:C:2004:802, 48. pont); a 2004. december 14-i Arnold André ítélet (C-434/02, EU:C:2004:800, 46. pont). E mérlegelési jogkört nem kérdőjelezi meg az NNA által a tárgyaláson hivatkozott azon érv, amely szerint a szájon át fogyasztott dohány forgalmazására vonatkozó tilalom korlátozza a Charta 35. cikkében kimondott egészséghez való jogot. Ezen alapvető jog magában foglalja a dohányzásra szánt dohány alternatívájaként kevésbé ártalmas, nikotint tartalmazó termékek igénybe vételének jogát. E tekintetben kiemelem, hogy e tilalom célja inkább az egészséghez való jog konkretizálása, semmint korlátozása, amely összetett értékeléseket feltételez nem csupán a dohányzók, hanem átfogóan a lakosság érdekében (e tekintetben lásd különösen a 2016. május 4-i Philip Morris Brands és társai ítéletet [C-547/14, EU:C:2016:325, 176. pont]).

20 A 2016. május 4-i Pillbox 38 ítélet (C-477/14, EU:C:2016:324, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

21 A 2008. december 16-i Arcelor Atlantique és Lorraine és társai ítélet (C-127/07, EU:C:2008:728, 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd ebben az értelemben a 2006. szeptember 7-i Spanyolország kontra Tanács ítéletet (C-310/04, EU:C:2006:521, 122. pont) és a 2010. július 8-i Afton Chemical ítéletet (C-343/09, EU:C:2010:419, 34. pont) is.

31. A Swedish Match [22] és Arnold André [23] ítéletben a Bíróság már megállapította, hogy a szájon át fogyasztott dohány forgalomba hozatalának a 2001/37 irányelv 8. cikkében előírt tilalma nem volt nyilvánvalóan alkalmatlan a kettős célkitűzésének elérésére.

32. E tekintetben a Bíróság kiemelte a szájon át fogyasztott dohány *valódi veszélyességét*. Először is nikotint tartalmaz, olyan anyagot, amely függőséghez vezet, és amelynek mérgező hatása nem vonható kétségbe. Másodszor a Bíróság megjegyezte, hogy a szájon át fogyasztott dohány káros hatásokkal jár, mint például a szájrák megnövekedett kockázata, elismerve ugyanakkor, hogy ezzel kapcsolatban tudományos ellentmondás maradt fenn. Továbbá a 2001/37 irányelv elfogadásakor nem bizonyították, hogy ezen ártalmas hatások más dohánytermékekénél kisebbek volnának [24].

33. A Bíróság szintén vizsgálta azokat a hatásokat, amelyeket a szóban forgó tilalom feloldása gyakorolhatna a *fogyasztási szokásokra*. Emlékeztetett arra, hogy e tilalom azért került bevezetésre, hogy válaszoljon arra a valós veszélyre, hogy a szájon át fogyasztott dohányt a fiatalok használják. Egyébiránt a helyettesítő hatás esetleges fennállása nem bizonyított, az továbbra is vita tárgya a tudományos közösségen belül. [25]

34. Véleményem szerint sem a tudományos ismeretek fejlődése, sem a dohánytermékekre és a kapcsolódó termékekre alkalmazandó jogi háttérnek ezen ítéletek időpontjától bekövetkezett változásai nem indokolnak eltérő következtetést a 2014/40 irányelv 1. cikke c) pontjának és 17. cikkének a kettős célkitűzés elérésére vonatkozó alkalmasságát illetően.

1. A tudományos fejlődés fennállásán alapuló érvről

a) Az elővigyázatosság elvének alkalmazására vonatkozó előzetes pontosítások

35. A 2014/40 irányelvet a 2001/37 irányelvhez hasonlóan olyan környezetben fogadták el, amelyre a bizonytalanságok és ellentmondások túlsúlya volt jellemző, mind a szájon át fogyasztott dohány káros hatásainak természetét és mértékét illetően, mind azon hatásokat illetően, amelyeket az Unió egészében történő forgalomba hozatala előidézne a fogyasztási szokásokra.

36. A Bizottság a hatásvizsgálatban elismerte, hogy bár a szájon át fogyasztott dohányhoz kapcsolódó bizonyos káros hatások fennállását bizonyítottnak tekintették, más káros hatások léte és mértéke bizonytalan maradt. Ugyanígy, tekintettel jövőbeli jellegükre, a legvalószínűbb hatásokat, amelyekkel a szájon át fogyasztott dohány forgalomba hozatala tilalmának feloldása járna a Svédországon kívüli tagállamok fogyasztóinak magatartására, nem lehetett bizonyossággal előre megbecsülni. [26]

37. Továbbá a hatásvizsgálatban a különböző tudományos munkák és különösen a CSRSEN véleménye alapján e lehetséges hatások tárgyában végzett értékelések nem egybehangzóak. A Swedish Match és az NNA e vélemény bizonyos részeiből, valamint a véleményben idézett bizonyos cikkekből eltérő következtetést vont le. Ez utóbbiak különösen egy, a Swedish Match írásbeli észrevételeihez csatolt tudományos jelentésre hivatkoznak, amely ez utóbbi megbízásából készült a 2014/40 irányelv tudományos alapjainak kritikus módon történő értékelése céljából. E cikkek említést tesznek bizonyos, a hatásvizsgálatot, sőt ezen irányelv elfogadását követő tanulmányokról is, amelyek ellentmondanak a hatásvizsgálatban végzett értékeléseknek.

22 2004. december 14-i ítélet (C-210/03, EU:C:2004:802).

23 2004. december 14-i ítélet (C-434/02, EU:C:2004:800).

24 A 2004. december 14-i Swedish Match ítélet (C-210/03, EU:C:2004:802, 51. és 53. pont); a 2004. december 14-i Arnold André ítélet (C-434/02, EU:C:2004:800, 49–51. pont).

25 A 2004. december 14-i Swedish Match ítélet (C-210/03, EU:C:2004:802, 49. és 51. pont); a 2004. december 14-i Arnold André ítélet (C-434/02, EU:C:2004:800, 47. és 49. pont).

26 Hatásvizsgálat 64–68. o.

38. E körülmények között meg kell vizsgálni, hogy a 2014/40 irányelv 1. cikkének c) pontja és 17. cikke az elővigyázatosság elvének fényében alkalmas-e a közegészség védelmére, amint azt az EUMSZ 191. cikk (2) bekezdése kimondja és az ítélkezési gyakorlat pontosítja. Ezen elv alapján „amennyiben bizonytalanságok állnak fenn az emberi egészségre vonatkozó kockázatok fennállása vagy mértéke tekintetében, védelmi intézkedéseket lehet hozni anélkül, hogy meg kellene várni, hogy e kockázatok valósága és súlyossága teljesen bizonyossá váljon”.[27] Amint az az indítványom folytatásából következik, az említett elv alkalmazását igazoló bizonytalanságok vonatkozhatnak mind valamely termék káros hatásaira, mind azokra a hatásokra, amelyeket e termék forgalomba hozatala a fogyasztási szokásokra nézve előidéz.[28]

39. Az elővigyázatossági intézkedések érvényessége a lehető legátfogóbb kockázatfelmérés előzetes elvégzésétől függ. Valamely veszély fennállására vonatkozó, tisztán feltételezett, tudományosan nem igazolt, egyszerű feltételezéseken alapuló megfontolások sem indokolják az ilyen intézkedések elfogadását.[29] Ez csak akkor megengedett, „[a]mikor az elvégzett vizsgálatok eredményeinek elégtelen, nem meggyőző vagy pontatlan jellege miatt nem állapítható meg teljes bizonyossággal az állítólagos kockázat fennállása vagy mértéke, azonban e veszély bekövetkezése esetén a közegészségre gyakorolt tényleges káros hatás valószínűsíthetően fennállna”[30].

40. Annak a kötelezettségnek a betartását, hogy minden elővigyázatossági intézkedést ilyen kockázatértékelésre kell alapozni, azon széles mérlegelési jogkör fényében kell vizsgálni, amellyel az uniós jogalkotó az összetett értékeléseket igénylő területeken rendelkezik.[31] E jogkör ugyanis nem csupán az elfogadandó intézkedések jellegére és hatályára terjed ki, hanem az azok meghatározása érdekében végzett, tudományos tények értékelésére is.[32] Ezért „a[z uniós] bíróság nem helyettesítheti a saját, tudományos és technikai jellegű ténybeli megállapításaival a jogalkotó megállapításait, akit a Szerződés e feladat elvégzésére felhatalmazott[33].

41. Amennyiben a kockázatértékelést tudományos bizonytalanság övezi, az uniós jogalkotónak kell meghatároznia a lakosság számára elfogadhatatlannak ítélt kockázat szintjét és kidolgoznia a megfelelő elővigyázatossági intézkedéseket. E kockázatkezelésre vonatkozó feladat, amely a kockázatértékelést követi, szintén széles mérlegelési jogkört feltételez a védelem elérendő szintjére és az e célból bevezetett eszközökre vonatkozó politikai döntések meghozatalát illetően.[34]

42. E megfontolások szempontjából kell vizsgálni, hogy a jogalkotó a mérlegelési jogkörének túllépése nélkül hozta-e meg – a szájon át fogyasztott dohány fogyasztásához kapcsolódó kockázatok értékelésére vonatkozóan – a 2014/40 irányelv 1. cikkének c) pontját és 17. cikkét, valamint a szóban forgó intézkedés jellegéből és hatályából következő döntést.

27 Lásd különösen az 1998. május 5-i Egyesült Királyság kontra Bizottság ítéletet (C-180/96, EU:C:1998:192, 99. pont); a 2003. szeptember 9-i Monsanto Agricoltura Italia és társai ítéletet (C-236/01, EU:C:2003:431, 111. pont) és a 2016. június 9-i Pesce és társai ítéletet (C-78/16 és C-79/16, EU:C:2016:428, 47. pont).

28 Lásd a jelen indítvány 56. pontját.

29 Lásd különösen a 2003. szeptember 9-i Monsanto Agricoltura Italia és társai ítéletet (C-236/01, EU:C:2003:431, 106. pont); a 2010. december 22-i Gowan Comércio Internacional e Serviços ítéletet (C-77/09, EU:C:2010:803, 78. pont) és a 2017. szeptember 13-i Fidenato és társai ítéletet (C-111/16, EU:C:2017:676, 51. pont).

30 Lásd különösen a 2014. április 10-i Acino kontra Bizottság ítéletet (C-269/13 P, EU:C:2014:255, 58. pont); a 2015. december 17-i Neptune Distribution ítéletet (C-157/14, EU:C:2015:823, 82. pont) és a 2016. május 4-i Pillbox 38 ítéletet (C-477/14, EU:C:2016:324, 55. pont).

31 Lásd ebben az értelemben az 1998. május 5-i Egyesült Királyság kontra Bizottság ítéletet (C-180/96, EU:C:1998:192, 60. pont) és a 2010. december 22-i Gowan Comércio Internacional e Serviços ítéletet (C-77/09, EU:C:2010:803, 55. pont).

32 Lásd különösen a 2006. szeptember 7-i Spanyolország kontra Tanács ítéletet (C-310/04, EU:C:2006:521, 121. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 Lásd különösen a 2010. július 8-i Afton Chemical ítéletet (C-343/09, EU:C:2010:419, 28. és 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 A 2010. december 22-i Gowan Comércio Internacional e Serviços ítélet (C-77/09, EU:C:2010:803, 60. és 82. pont); a 2013. július 11-i Franciaország kontra Bizottság ítélet (C-601/11 P, EU:C:2013:465, 143. pont); a 2016. június 9-i Pesce és társai ítélet (C-78/16 és C-79/16, EU:C:2016:428, 49. pont). Lásd e tekintetben Poiares Maduro főtanácsnok Bizottság kontra Hollandia ügyre vonatkozó indítványát (C-41/02, EU:C:2004:520, 32. pont).

b) Azon megállapításról, amely szerint a szájon át fogyasztott dohány függőséget okoz és káros

43. A 2014/40 irányelv (32) preambulumbekezdése szerint a szájon át fogyasztott dohány „függőséget okoz és káros hatást gyakorol az egészségre". E megállapítás a hatásvizsgálatban szereplő értékelésen alapul, amely szerint a szájon át fogyasztott dohány a *bizonyított* nikotinfüggőség, valamint bizonyos nemkívánatos hatások, mint például terhességi komplikációk veszélyével jár, és ráadásul több más káros hatás *bizonytalan* kockázatával párosul.[35] E tekintetben e vizsgálat tudományos bizonytalanságokat állapít meg a hasnyálmirigyrák, a szájüregi rák és a nyelőcsőrák, valamint a miokardiális infarktus miatti halálozás megnövekedett kockázatának fennállására vonatkozóan.[36]

44. A Swedish Match és az NNA először is azzal érvel, hogy a szájon át fogyasztott dohány fogyasztásához kapcsolódó káros hatások kockázata kisebb, mint a dohányzásra szánt dohány fogyasztásához kapcsolódók.

45. Ezzel kapcsolatban megjegyzem, hogy a hatásvizsgálat valóban elismeri, hogy a szájon át fogyasztott dohány kevésbé ártalmas, mint a dohányzásra szánt dohány.[37] E megfontolás azonban nem kérdőjelezi meg a szóban forgó tilalmat fenntartó jogalkotói választás alapját képező megállapítást, amely szerint a szájon át fogyasztott dohány mindenképpen ártalmas az egészségre.

46. Másodszor, ez utóbbiak kétségbe vonják a hatásvizsgálatban vázolt azon megállapítást, amely szerint a szájon át fogyasztott dohány fogyasztása növelheti különösen egyes rákfajták kialakulásának kockázatát. Szerintük több tanulmány – többek között módszeres vizsgálatok és egyéni tanulmányok metaelemzései –, amelyek megbízhatóbb módon tárhatják fel e kockázatokat, mint a hatásvizsgálatban szereplő munkák,[38] ellentmondanak e megállapításnak.

47. Véleményem szerint ezen érvelés nem teszi lehetővé annak bizonyítását, hogy a jogalkotó túllépte a mérlegelési jogkörét annak megállapításával, hogy az említett kockázatok fennállása és mértéke tekintetében tudományos bizonytalanságok maradnak fenn, és hogy e bizonytalanságok nem gátolták, hogy fellépjen e kockázatok megelőzése érdekében.[39] A szóban forgó kockázatokat ugyanis a rendelkezésre álló tudományos adatok összességének értékelése alapján mérték fel. Ezen értékelés fényében a jogalkotó a mérlegelési jogkörének gyakorlása során úgy ítélte meg, hogy e kockázatok – bár tudományos bizonytalanságok övezték – kellően dokumentáltak.

48. Mint azt a Bizottság a hatásvizsgálatban megállapította, az a tény, hogy bizonyos adatokat – amelyek alapján ő a szájon át fogyasztott dohány káros jellegére következtetett –, ellenkező értelmű tanulmányok vitatják, nem elegendő ezen átfogó következtetés megkérdőjelezéséhez.[40] A jogalkotónak a kockázatok értékelésére vonatkozó mérlegelési jogköre véleményem szerint kiterjed a rendelkezésre álló tanulmányok megbízhatóságának és relevanciájának értékelésére, az eredményeinek értelmezésére és minden egyes releváns tanulmány relatív jelentőségének meghatározására.

35 Lásd a jelen indítvány 36. pontját. Ebben az összefüggésben a Bizottság kifejezetten a svéd snus káros hatásait vizsgálta. Úgy vélte, hogy bár már különösen alacsony a szájon át fogyasztott dohányban jelen lévő karcinogén fő hatóanyagok szintje, e termék nem mentes a káros hatásoktól. Hozzátette, hogy az ilyen összetételű snus nincs jelen a piacon elég hosszú ideje ahhoz, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok fényében meggyőzően lehessen levonni a rák kockázatának csökkenésére vonatkozó következtetést (hatásvizsgálat 64. o.).

36 Hatásvizsgálat 64. és 65. o.

37 Hatásvizsgálat 23., 50. és 63. o. Következésképpen a 2004. december 14-i Swedish Match ítéletben (C-210/03, EU:C:2004:802, 53. pont) és Arnold André ítéletben (C-434/02, EU:C:2004:800, 51. pont) tett megállapítás, amely szerint nem bizonyították, hogy a szájon át fogyasztott dohánytermék kevésbé ártalmas, mint a cigaretta, már nem aktuális.

38 A Swedish Match és az NNA kiemelte, hogy a metaelemzések több tudományos tanulmány egyéni eredményeit statisztikai módszerek eszközével kombinálják, amely lehetővé teszi ezen eredmények közötti összefüggés értékelését és a véletlenszerű változatok befolyásának csökkentését.

39 Lásd a jelen indítvány 38–40. pontját.

40 Hatásvizsgálat 66. o.

49. Egyébiránt amennyiben a Swedish Match és az NNA a 2014/40 irányelv elfogadását követő egyes tanulmányokra hivatkozik, amelyek minden összefüggést kizárnak a szájon át fogyasztott dohány fogyasztása és a szájüregi- valamint hasnyálmirigyrák kockázatának megnövekedése között, úgy vélem, hogy nem szükséges pontosítani, hogy figyelembe kell-e venni és adott esetben milyen mértékben kell figyelembe venni e tanulmányokat a szóban forgó rendelkezések érvényességének vizsgálata során [41]. Elegendő megállapítani, hogy mindenesetre egyrészt nem bizonyított, hogy ez utóbbiak által az említett tanulmányokból levont következtetések tekintetében egyetértés van a tudományos közösségen belül, és hogy a jogalkotó által figyelembe vett bizonytalanságokat így eloszlatják. Másrészt nem csupán ezen egyedüli kockázatok miatt döntött úgy a jogalkotó, hogy fenntartja a szájon át fogyasztott dohányra vonatkozó tilalmat, hanem az annak hatásaihoz kapcsolódó, az egészségre és a fogyasztási szokásokra gyakorolt kockázatok összessége miatt.

50. E megfontolásokra tekintettel, a jogalkotó nem lépte túl a mérlegelési jogkörét, amikor megállapította, hogy a szájon át fogyasztott dohány függőséget okoz és káros az egészségre, mivel növeli bizonyos káros hatások kockázatát, és ezenkívül más káros hatások kockázatát növelheti.

c) A szóban forgó tilalom feloldása által a fogyasztási szokásokra gyakorolt esetleges hatások értékeléséről

51. A Bizottság a hatásvizsgálatban kiemelte, hogy bár valamely személy egészsége javul, ha a dohányzásra szánt dohányt teljes mértékben szájon át fogyasztott dohánnyal váltja fel, a szájon át fogyasztott dohány forgalomba hozatala tilalmának feloldása által a közegészségre gyakorolt átfogó hatás attól függ, hogy uniós szinten milyen módon reagálnak a fogyasztók e feloldásra. Egyedül a piacon jelentkező e reakciók megfigyelése tudná felfedni, hogy egy esetleges helyettesítő hatás felülkerekedne-e a lehetséges rászokási-, átállási- és kettős használati hatáson, vagy fordítva, tekintettel arra, hogy e hatások összessége egyidejűleg is fennállhat. [42]

52. A Bizottság mindazonáltal részletesen sorra megvizsgálta e hatások mindegyikének valószínűségére vonatkozó érvelést azokban az országokban összegyűjtött tudományos adatok átfogó értékelése alapján, ahol a szájon át fogyasztott dohány forgalmazható. [43] Lényegében azt állapította meg, hogy ezek az adatok nem teszik lehetővé megbízható következtetés levonását arra vonatkozóan, hogy a szájon át fogyasztott dohány hatásos a dohányzás abbahagyásában. Egyébiránt ezek az adatok alátámasztják a rászokási hatás és a kettős használati hatás nem elhanyagolható kockázatának fennállását, és nem teszik lehetővé az átállási hatás veszélyének sem a megerősítését, sem a kizárását. [44] Ezen értékelés alapján a Bizottság, majd ezt követően a jogalkotó úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó tilalom feloldásával fennáll a veszély, hogy a fogyasztási szokásokra negatívan hatna, amelyet nem ellensúlyozna egy esetleges helyettesítő hatás.

41 E tekintetben emlékeztetek arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi aktus érvényességét az aktus meghozatalának időpontjában fennálló ténybeli és jogi elemek függvényében kell elbírálni (lásd különösen a 2013. október 17-i Schaible ítéletet [C-101/12, EU:C:2013:661, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat]). A Bíróság azonban a 2006. január 12-i Agrarproduktion Staebelow ítéletben (C-504/04, EU:C:2006:30, 40. pont) és a 2016. június 9-i Pesce és társai ítéletben (C-78/16 és C-79/16, EU:C:2016:428, 51. pont) hozzátette, hogy amennyiben azonban új tények módosítják valamely kockázat besorolását, vagy azt mutatják, hogy ez a kockázat a fennállóknál kevésbé kényszerítő intézkedésekkel is határok közé szorítható, akkor az uniós intézmények feladata, hogy ügyeljenek a szabályozásnak az új adatokhoz való igazítására.

42 Hatásvizsgálat 64. o. Lásd Geelhoed főtanácsnok Arnold André ügyre vonatkozó indítványát (C-434/02, EU:C:2004:487, 53. és 54. pont) is.

43 Hatásvizsgálat 66–69. o.

44 E tekintetben a Bizottság megjegyezte, hogy az Egyesült Államokból származó egyes bizonyítékok arra utalnak, hogy a szájon át fogyasztott dohány használata a dohányzásra szánt dohány későbbi fogyasztásához vezethet, míg e feltételezést bizonyos svéd adatok nem támasztják alá. A Bizottság utalt egy tanulmányra is, amely a szájon át fogyasztott dohány kamaszkor elején történő fogyasztását összekötötte a kamaszkor végén történő alkalomszerű dohányzás megnövekedett valószínűségével (hatásvizsgálat 68. o).

53. A Swedish Match és az NNA vitatja az említett értékelést a helyettesítő- és átállási hatás valószínűségét, valamint egy ilyen tilalom feloldásának a közegészségre gyakorolt átfogó hatását illetően.[45] Ez utóbbiak alapvetően a szájon át fogyasztott dohány leszokás elősegítésében való hatásosságát és az átállási hatás hiányát alátámasztó adatokra és érvekre helyezik a hangsúlyt. Nem tagadják azonban, hogy a Bizottság által különösen a CSRSEN véleménye alapján előterjesztett más adatok és érvek ellenkező következtetéseket igazolnak.

54. Nem feladata a Bíróságnak, hogy e különféle feltételezések megalapozottságáról határozzon, és így a saját, releváns ténybeli értékelésével helyettesítse a jogalkotó értékelését. Elegendő megállapítani, hogy a Swedish Match és az NNA érvelése legfeljebb azon hatások jellegére és mértékére vonatkozó tudományos bizonytalanságok fennállásáról tanúskodik, amelyeket – a fogyasztók magatartására nézve – a szájon át fogyasztott dohány forgalombahozatali tilalmának feloldása vonna maga után az Unió egészében.

55. Mivel a 2014/40 irányelv elfogadását megelőzően megfelelően azonosították és értékelték azokat a veszélyeket, amelyek egy ilyen tilalom feloldásából a fogyasztási szokásokra gyakorolt hatás miatt eredhetnek, az ilyen bizonytalanságok nem akadályozzák a jogalkotót, hogy elővigyázatossági intézkedéseket fogadjon el, még ha e veszélyek valós voltát vagy súlyosságát nem is bizonyították teljes mértékben.[46]

56. E tekintetben levonom a Pillbox 38 ítélet[47] tanulságát, amelyben a Bíróság megállapította, hogy az elektronikus cigaretta, mint a dohányzásról leszoktató eszköz hatásosságára, valamint az e termékhez kapcsolódó, a dohányzás felé utat nyitó hatás fennállására vonatkozóan nincs meggyőző tudományos adat.[48] E körülmények között a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az uniós jogalkotónak az elővigyázatosság elvéből következő követelményekkel összhangban kell eljárnia. Következésképpen a 2014/40 irányelvnek az elektronikus cigaretta forgalombahozatali feltételeire vonatkozó rendelkezése[49] nem ellentétes az arányosság elvével.[50]

57. Ebből következően az uniós jogalkotó nem lépte át a mérlegelési jogkörének korlátait annak a hatásvizsgálat alapján történő megállapításával, hogy a szájon át fogyasztott dohány forgalombahozatali tilalmának feloldása azzal a veszéllyel járna, hogy a dohányzás káros hatásai a fogyasztási szokásokra gyakorolt hatása miatt uniós szinten átfogóan növekednének.

d) A szóban forgó intézkedés természetének és hatályának megválasztásáról

58. Figyelemmel a közegészségre nézve a szóban forgó tilalom feloldásából eredő kockázatok értékelésére, a jogalkotó úgy döntött, hogy a 2014/40 irányelvben fenntartja e tilalmat. Véleményem szerint egy ilyen döntés nem nyilvánvalóan alkalmatlan ezen irányelv kettős célkitűzésének elérésére.

59. Így, amint azt a fentiekben kiemeltem, az egyes termékek egészségre gyakorolt veszélyének jellegét és mértékét illető bizonyosság hiányában a lakosság számára elfogadhatatlannak ítélt kockázat szintjének meghatározása az elővigyázatosság elvétől vezérelt jogalkotó mérlegelésébe tartozó politikai, gazdasági és társadalmi választás.[51]

45 A Swedish Match és az NNA azonban nem vonja kétségbe önmagában a rászokási hatás és a kettős használat hatásának kockázatát. A Swedish Match azonban fenntartja, hogy a rendelkezésre álló tanulmányok nem azonosítottak konkrét vagy hangsúlyosabb káros hatásokat azoknál a felhasználóknál, akik szájon át fogyasztott és dohányzásra szánt dohányt is használnak.

46 Lásd a jelen indítvány 38–40. pontját.

47 2016. május 4-i ítélet (C-477/14, EU:C:2016:324, 50–55. és 60. pont).

48 Lásd a 2014/40 irányelv (43) preambulumbekezdését.

49 Lásd: a 2014/40 irányelv 20. cikke.

50 Lásd Kokott főtanácsnok Philip Morris Brands és társai (C-547/14, EU:C:2015:853, 155–159. pont) ügyre vonatkozó indítványát.

51 Lásd a jelen indítvány 41. pontját.

60. A jogalkotónak e mérlegelési jogkört az elsődleges jog rendelkezései [52] által megkövetelt módon úgy kellett gyakorolnia, hogy ügyelt az egészségvédelem magas szintjének biztosítására. E tekintetben a Bíróság hozzátette, hogy a 2014/40 irányelv a lakosság összessége egészségének magas szintű védelme biztosítására irányul, noha az e célkitűzés elérésére való alkalmassága nem értékelhető kizárólag egyetlen fogyasztói kategória tekintetében. [53]

61. A jelen esetben a jogalkotó egyensúlyba hozta egyrészt a szóban forgó tilalom feloldása közegészségre gyakorolt általánosan negatív hatásának – nyilvánvalóan bizonytalan – kockázatát, és másrészt azt a – szintén bizonytalan – kockázatot, hogy e tilalom fenntartása akadályozza a jelenleg dohányzókat egy, a dohányzásra szánt dohánynál kevésbé ártalmas alternatíva igénybevételében.

62. A jogalkotó, mivel úgy vélte, hogy e kockázatok közül az első megelőzi a másodikat, úgy ítélte meg, hogy egy köztes célt kell előnyben részesíteni (azt, hogy különösen a fiataloknál, el kell kerülni a nikotinfüggőség új formájának megjelenését, amely továbbá kedvezni tudna a dohányzásra szánt dohány későbbi fogyasztása felé való elmozdulásnak) egy másikkal szemben (elérhetővé kell tenni a leszokáshoz nyújtott esetleges segítséget) a közegészség védelme végső céljának megvalósítása érdekében.

63. Véleményem szerint aligha kétséges, hogy a jogalkotó így az elővigyázatosság elvével összhangban járt el. A mérlegelési jogkör ugyanis, amellyel a lakosság számára elfogadhatatlan kockázat szintjének meghatározása érdekében rendelkezik, adott esetben kiterjed az egészséget érintő több kockázat megelőzése közötti választásra, amennyiben azokat nem lehet egyidejűleg elkerülni. [54]

64. El kell utasítani a Swedish Match által előterjesztett azon érvet, amely szerint a jogalkotó megsértette az arányosság elvét, mivel a szájon át fogyasztott dohány forgalomba hozatala tilalmának feloldását annak veszélytelen jellege bizonyításától tette függővé, holott ilyen követelmény a 2014/40 irányelv hatálya alá tartozó többi termék egyikénél sincs.

65. Ez az érvelés két pillérre épül. Először is a Swedish Match kifogásolja, hogy az uniós jogalkotó fenntartotta e tilalmat, azzal az indokkal, hogy a „nulla kockázat” nem bizonyított a szájon át fogyasztott dohány fogyasztását illetően, holott egy ilyen szempont aránytalan lenne az ítélkezési gyakorlat alkalmazásában. Másodszor a Swedish Match lényegében azt állítja, hogy a jogalkotó nem követte koherens és szisztematikus módon ezen irányelv célját. Ezen érvelések egyike sem győz meg.

66. Úgy vélem, hogy ezek közül az első mind az ítélkezési gyakorlat, mind azon indokok téves megértéséből ered, amelyre az uniós jogalkotó támaszkodik.

52 EUMSZ 9. cikk, 114. cikk (3) bekezdés és 168. cikk (1) bekezdés, valamint a Charta 35. cikkének második mondata.

53 Lásd ebben az értelemben a 2016. május 4-i Philip Morris Brands és társai ítéletet (C-547/14, EU:C:2016:325, 176. pont) és a Lengyelország kontra Parlament és Bizottság ítéletet (C-358/14, EU:C:2016:323, 86. pont).

54 Lásd ebben az értelemben a 2016. május 4-i Pillbox 38 ítéletet (C-477/14, EU:C:2016:324, 96. pont).

67. A jogalkotó ugyanis jogosult az egészségügyi kockázatok megelőzését célzó intézkedéseket elfogadni, feltéve, hogy e kockázatokat valamely tudományos értékelés alapján kellően dokumentálták [55]. Az ítélkezési gyakorlat azonban nem követeli meg, hogy egy ilyen értékelés eredményei lehetővé tegyék a kockázatok ténylegességének értékelését a bizonyosság előre meghatározott minimális küszöbével. [56] A Bíróság sem határozott meg a kockázatok bekövetkezésének valószínűségére vagy e bekövetkezés súlyosságára vonatkozó ilyen küszöböt, amelyet át kellene lépni valamely elővigyázatossági intézkedés elfogadásához. [57]

68. Márpedig már megállapítottam, hogy a 2014/40 irányelv 1. cikke c) pontjának és 17. cikkének célja bizonyos igazolt egészségügyi kockázatok, valamint más kockázatok – amelyek mind az egészségre gyakorolt közvetlen hatásához, mind e tilalom feloldásának a fogyasztási szokásokra gyakorolt lehetséges következményeihez kapcsolódnak – megelőzése, amelyek nem pusztán feltételezettek. E rendelkezéseket tehát nem azzal az indokkal fogadták el, hogy a szájon át fogyasztott dohány veszélytelen jellege nem bizonyított, hanem hogy e termék fogyasztása káros hatások bizonyított vagy legalábbis kellően értékelt kockázatával jár.

69. A Swedish Match által hivatkozott második érvelési vonal átfedésben van a következő szakasz tárgyát képező érveléssel.

2. A szabályozási környezet változásain alapuló érvről

70. A Swedish Match és az NNA azon érvelésükkel, amely a 2014/40 irányelv által előírt, a szájon át fogyasztott dohány forgalomba hozatalára vonatkozó tilalom nyilvánvalóan alkalmatlan jellegének bizonyítására irányul a Swedish Match [58] és az Arnold André [59] ítéletek óta a jogi háttérben bekövetkezett fejlődés tekintetében, alapvetően azt vonja kétségbe, hogy ezen intézkedés alkalmas az általa kitűzött cél koherens és szisztematikus elérésére.

71. Ez utóbbiak azzal érvelnek, hogy a 2014/40 irányelv egyetlen más dohánytermék [60] forgalomba hozatalát sem tiltja, és hogy különösen a dohányzásra szánt dohány és a rágódohány vagy a tüsszentésre szolgáló dohány károsabb, mint a szájon át fogyasztott dohány. Ezen irányelv továbbá új rendelkezéseket vezetett be, amelyek konkrétan az új dohánytermékeket és az elektronikus cigarettát szabályozzák, anélkül, hogy azokat tiltaná. Márpedig ezen irányelv (34) preambulumbekezdése elismeri, hogy valamennyi dohánytermék káros, és a Bíróság a Pillbox 38 ítéletben [61] nyilvánvalóvá tette az elektronikus cigaretták lehetséges egészségügyi kockázatait. Ezen érvelés nagymértékben átfedésben van azzal, amelyben a Swedish Match és az NNA vitatja a szóban forgó tilalom hátrányos megkülönböztetés elvének való megfelelését.

55 Lásd a jelen indítvány 39. pontját. Ebben az értelemben kell értelmezni a Törvényszéknek a Swedish Match által a tárgyaláson hivatkozott ítélkezési gyakorlatát, amely szerint valamely megelőző intézkedés visszavonása vagy enyhítése nem rendelhető alá „a mindenféle kockázat hiányára vonatkozó bizonyítékoknak, mert tudományos szempontból általában lehetetlen ilyen bizonyítékot szolgáltatni, mivel a gyakorlatban nem létezik »nulla« kockázati szint”, noha „csak akkor hozható meg valamely megelőző intézkedés, ha a kockázat – anélkül, hogy a fennállását vagy hatását meggyőző tudományos adatok »teljes mértékben« igazolnák – mindazonáltal kellőképpen dokumentáltnak tűnik az ezen intézkedés meghozatalának időpontjában rendelkezésre álló tudományos adatok alapján” (2011. szeptember 9-i Franciaország kontra Bizottság ítélet [T-257/07, EU:T:2011:444, 76. pont]).

56 Közelebbről, a Bíróság valamely gyógyszer forgalombahozatali engedélyének megtagadására vagy visszavonására vonatkozóan kimondta, hogy az ilyen elővigyázatossági intézkedések érvényessége csak olyan kockázat jelenlétét követeli meg, amelynek nem kell konkrét jelleget öltenie, annak potenciális mivolta is elegendő. (2014. április 10-i Acino kontra Bizottság ítélet [C-269/13 P, EU:C:2014:255, 59. és 73. pont]; 2015. december 3-i PP Nature-Balance Lizenz kontra Bizottság ítélet [C-82/15 P, nem tették közzé, EU:C:2015:796, 23. pont]).

57 Lásd a jelen indítvány 41. pontját.

58 2004. december 14-i ítélet (C-210/03, EU:C:2004:802).

59 2004. december 14-i ítélet (C-434/02, EU:C:2004:800).

60 A tárgyaláson az Egyesült Királyság kormánya és a Parlament jogosan jegyezte meg, hogy a 2014/40 irányelv 7. cikke tiltja az ízesített dohánytermékek forgalomba hozatalát is, az e cikk (14) bekezdésében előírt átmeneti időszakra figyelemmel.

61 2016. május 4-i ítélet (C-477/14, EU:C:2016:324, 51. és 52. pont).

72. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy egy uniós intézkedés csak akkor alkalmas az elérni kívánt cél megvalósítására, ha valóban megfelel annak a törekvésnek, hogy azt koherens és szisztematikus módon érje el.[62] E követelmény egyébiránt megfelel azon szempontok objektív jellegére vonatkozó követelménynek, amelyre az uniós jogalkotó támaszkodik.[63] A jelen esetben a 2014/40 irányelv 1. cikkének c) pontja és 17. cikke megfelel e feltételnek. Ugyanis sem a többi dohánytermék, sem az elektronikus cigaretta nincs összehasonlítható helyzetben a szájon át fogyasztott dohánnyal, így az ezek közötti eltérő bánásmódot objektív és hátrányos megkülönböztetéstől mentes szempontok igazolják.

73. Először is, ami a szájon át fogyasztott dohány és a *többi füst nélküli dohánytermék*, mint a rágódohány vagy a tüsszentésre szolgáló dohánytermék közötti eltérő bánásmódot illeti, a Bíróság már megállapította, hogy az – amint az 1992-ben bevezetésre került és a 2001/37 irányelv fenntartotta – nem volt hátrányosan megkülönböztető. Az eltérő szabályozás a tilalommal érintett termékeknek az akkori belső piacon tapasztalható új jellegét, a fiatalokra gyakorolt vonzerejét és az egyes tagállamok nemzeti tiltó intézkedéseinek meglétét egyaránt magukban foglaló körülményekből származott.[64] Az iratokban szereplő egyetlen tényező sem utal arra, hogy ez jelenleg ne így lenne. Ráadásul a Bizottság a hatásvizsgálatban megállapította, hogy a szájon át fogyasztott dohánytól eltérően a többi füst nélküli dohánytermék csak egy szűk piaci részt képvisel, amelynek terjeszkedési potenciálja korlátozott, tekintettel különösen a költséges és részben kézműves gyártási módra.[65] Így, amint az a 2014/40 irányelv (32) preambulumbekezdéséből következik, az uniós jogalkotó ennélfogva nem ítélte szükségesnek a forgalomba hozatalának megtiltását.

74. Másodszor, ami a *dohányzásra szánt dohány* számára fenntartott bánásmódhoz képest hivatkozott inkoherenciát illeti, megjegyzem, hogy e dohánnyal ellentétben a szájon át fogyasztott dohány viszonylag új volt a tagállamok piacán (Svédországot kivéve) az annak forgalomba hozatalára vonatkozó tilalom bevezetése idején. Következésképpen e tilalom lehetővé tette a függőség egy új formája kialakulásának elkerülését, tekintettel arra, hogy a szájon át fogyasztott dohány a fiatalok számára különösen vonzó lehetett. A hatásvizsgálat utal arra, hogy e megfontolások a 2014/40 irányelv elfogadásakor is relevánsak maradtak. Ráadásul a Bizottság a hatásvizsgálatban úgy ítélte meg, hogy a dohányzásra szánt dohány tilalma nagy valószínűséggel a feketepiac megjelenését vonná maga után, mivel az Unióban a dohányzók aránya akkor elérte a 28%-ot.[66]

75. Harmadszor, nem látok inkoherenciát a szájon át fogyasztott dohányra és a 2014/40 irányelv 2. cikkének 14. pontja által bevezetett *új dohánytermékek* kategóriájára alkalmazandó szabályok között. E kategória magában foglal valamennyi, az ezen irányelvben meghatározott más kategóriákba nem tartozó terméket, amelyek az irányelv hatálybalépését követően jelenhetnek meg a piacon.[67] Ezek hatását ebben az időpontban értelemszerűen nem lehet sem megfigyelni, sem *a fortiori* tanulmányozni. Az említett irányelv ezért a gyártók és az érintett importőrök által az új dohánytermékek forgalomba hozatalát megelőzően teljesítendő értesítési rendszer bevezetését írja elő a tagállamoknak. Ezen értesítéshez mellékelni kell különösen azok egészségre és a fogyasztási szokásokra gyakorolt hatásáról szóló tanulmányokat.[68] E rendszer megkönnyíti e hatások értékelését, és adott esetben jövőbeli

62 A 2017. július 5-i Fries ítéletben (C-190/16, EU:C:2017:513, 48. pont) a Bíróság egy uniós intézkedésre alkalmazta az EUM-Szerződés által biztosított szabad mozgást korlátozó valamely nemzeti intézkedés alkalmasságára vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlatot, céljának koherens és szisztematikus módon történő elérése érdekében (lásd különösen a 2015. december 23-i Scotch Whisky Association és társai ítéletet [C-333/14, EU:C:2015:845, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat]).

63 Lásd a jelen indítvány 30. pontját.

64 2004. december 14-i Swedish Match ítélet (C-210/03, EU:C:2004:802, 66., 67. és 71. pont); Arnold André ítélet (C-434/02, EU:C:2004:800, 64., 65. és 69. pont).

65 Hatásvizsgálat 76. o.

66 Hatásvizsgálat 49. és 50. o. Lásd Geelhoed főtanácsnok British American Tobacco (Investments) és Imperial Tobacco ügyre vonatkozó indítványát (C-491/01, EU:C:2002:476, 231. pont), és az Arnold André ügyre vonatkozó indítványát (C-434/02, EU:C:2004:487, 60–62. pont) is.

67 A 2014/40/EU irányelv 2. cikkének 14. pontja szerint az új dohánytermék „olyan dohánytermék, a) amely nem tartozik az alábbi kategóriák egyikébe sem: cigaretta, cigarettadohány, pipadohány, vízipipadohány, szivar, szivarka, rágódohány, tüsszentésre szolgáló dohánytermék vagy szájon át fogyasztott dohánytermék; és b) amelyet 2014. május 19. után hoznak forgalomba”.

68 Lásd: a 2014/40/EU irányelv 19. cikke.

tilalmak vagy forgalmazási korlátok elfogadásához vezethet az ilyen termékekre nézve. Ellenkező esetben, ha a szájon át fogyasztott dohány hatásait nem lehetne bizonyossággal értékelni és számszerűsíteni, azok kellően beazonosíthatók és tudományosan alátámaszthatók a forgalomba hozatalukra vonatkozó tilalom igazolása érdekében.

76. A Swedish Match és az NNA hiába hivatkozik arra, hogy maga a szájon át fogyasztott dohány is „új" terméknek minősül a 2014/40 irányelv (34) preambulumbekezdése és a Bíróság ítélkezési gyakorlata [69] értelmében. Véleményem szerint a szájon át fogyasztott dohány csak abban az esetben minősült „újnak", ha – a szóban forgó tilalom hiányában – új belépő lenne a tagállamok piacán (Svédországot kivéve). Ellenben a 2014/40/EU irányelv 2. cikkének 14. pontja értelmében vett „új dohánytermékektől" eltérően a szájon át fogyasztott dohány ismert és meghatározott termék, mivel Svédországban már hosszú ideje kapható és a hatásait számos tudományos tanulmány vizsgálta.

77. Negyedszer, azon érvet, amely szerint a szájon át fogyasztott dohány forgalomba hozatalának tilalma inkoherens az *elektronikus cigaretta* szabályozásához képest, a Pillbox 38 ítélet [70] alapján meg kell cáfolni. A Bíróság ebben megállapította, hogy – a dohánytermékektől eltérően – ez utóbbiak elsősorban nem tartalmaznak dohányt, másodsorban füst nélkül működnek, és harmadsorban olyan viszonylag új termékek, amelyek emberi egészséggel kapcsolatos kockázatainak pontos meghatározása még hátravan. Noha ezen észrevételek közül a második csak az elektronikus cigaretták és a dohányzásra szánt dohánytermékek közötti összehasonlíthatóság hiányát támasztja alá, az első és a harmadik az elektronikus cigaretták és a többi dohánytermék összessége – beleértve a szájon át fogyasztott dohányt – közötti eltérő objektív jellemzőkről tanúskodik.

78. Általánosabban, osztom Geelhoed főtanácsnok Arnold André [71] ügyre vonatkozó indítványában kifejtett álláspontját, amely szerint az uniós jogalkotó – ha több veszélyes termék van jelen a tagállamok piacán – eldöntheti, hogy melyeket kell betiltani a releváns körülmények átfogó értékelése alapján, azon lehetőség sérelme nélkül, hogy másokat is betiltson, ha e körülmények úgy alakulnak [72].

79. E megfontolások lehetővé teszik annak megállapítását, hogy egyrészt nem áll fenn a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértése azzal, hogy a szájon át fogyasztott dohány eltérő bánásmódban részesül a többi fent említett termékre irányadóhoz képest, és az arányosság elvének megsértése sem azzal, hogy a 2014/40 irányelv nem koherens és szisztematikus módon követi a célkitűzéseit.

C. A szükségesség vizsgálata

80. A szükségesség vizsgálatának egy uniós jogalkotói aktusra történő alkalmazása a jelen ügyben szóban forgóhoz hasonló területen magában foglalja annak vizsgálatát, hogy egy ilyen aktus nem lépi-e túl nyilvánvalóan az e célok eléréséhez szükséges mértéket. [73]

69 Lásd: 2004. december 14-i Swedish Match ítélet (C-210/03, EU:C:2004:802, 66. pont); Arnold André ítélet (C-434/02, EU:C:2004:800, 64. pont).

70 2016. május 4-i ítélet (C-477/14, EU:C:2016:324, 36–42. pont).

71 C-434/02, EU:C:2004:487, 125. pont.

72 Ennek kapcsán a Bíróság azt is kimondta, hogy amikor az uniós jogalkotónak összetett helyzetet kell szabályoznia, dönthet úgy is, hogy szakaszos megközelítést alkalmaz, amennyiben választása objektív és a szóban forgó szabályozás által követett célnak megfelelő megfontolásokon alapul (lásd különösen a 2013. október 17-i Schaible ítéletet [C-101/12, EU:C:2013:661, 91. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat]).

73 Lásd különösen: 2015. június 16-i Gauweiler és társai ítélet (C-62/14, EU:C:2015:400, 81. pont).

81. A 2001/37 irányelv 8. cikkében előírt, szájon át fogyasztott dohány forgalomba hozatala tilalmának szükségességét – az elérni kívánt célok érdekében – a Swedish Match [74] és Arnold André [75] ítélet megerősítette. A Bíróság szerint valamennyi olyan egyéb intézkedésnek, amely a gyártóknak a termék ártalmasságának csökkentését célzó technikai szabályokhoz kötésére vagy e termék csomagolásának és – különösen kiskorúaknak való – eladása feltételeinek szabályozására irányul, nem lenne ugyanaz az egészségvédelmi megelőző hatása, mivel olyan terméknek a piacon való megjelenését tenné lehetővé, amely mindenképpen ártalmas [76].

82. E következtetés továbbra is érvényes, mivel e tilalmat a 2014/40 irányelv fenntartja. Amint azt a Bizottság hangsúlyozta, a szájon át fogyasztott dohány függőséget okozó jellege igazolja a megelőző intézkedések megfelelő időben történő elfogadását, azon közegészségre gyakorolt, nehezen visszafordítható hatása miatt, amelyet e terméknek az Unió egészében történő piacra lépése idéz elő.

83. Az említett megállapítás annál is inkább irányadó, mivel – amint az a hatásvizsgálatból kitűnik – a többi számításba vehető intézkedés nem akadályozná meg a szájon át fogyasztott dohány jelentős kereskedelmi potenciáljának megvalósítását, figyelembe véve különösen a nemdohányzó környezetbe való bevezetést. [77] Az említett tilalom visszavonása továbbá kétértelmű üzenetet közvetítene a szájon át fogyasztott dohánytermékek káros voltát illetően. [78] Amint azt a finn kormány megjegyezte, mivel ugyanez a tilalom van érvényben 1992 óta, annak feloldása azt sugallná, hogy e termékek ártalmatlanok, amely miatt még vonzóbbá válhatna a fiatalok számára.

D. Szűk értelemben vett arányosság

84. Az arányosság vizsgálatának harmadik része – azokon a területeken, amelyeken az uniós jogalkotó széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik – annak vizsgálatában áll, hogy a szóban forgó aktus nem jár-e a célkitűzéseihez képest nyilvánvalóan aránytalan hátrányokkal. [79] A jogalkotónak mindazonáltal, az elérni kívánt alapvető célkitűzésen felül, a fennálló érdekeket is teljeskörűen figyelembe kell vennie, köztük azon személyekét, akiket ezen aktus kedvezőtlenül érint. Vizsgálnia kell, hogy az elérni kívánt célok olyan jellegűek-e, amelyek egyes piaci szereplőket érő, akár jelentős mértékű, kedvezőtlen gazdasági következményeket is igazolnak. [80]

85. Véleményem szerint az uniós jogalkotó a 2014/40 irányelv 1. cikk c) pontjának és 17. cikkének elfogadása során megfelelt e követelményeknek.

74 2004. december 14-i ítélet (C-210/03, EU:C:2004:802, 57. pont).

75 2004. december 14-i ítélet (C-434/02, EU:C:2004:800, 55. pont).

76 Lásd analógia útján: 2016. május 4-i Philip Morris Brands és társai ítélet (C-547/14, EU:C:2016:325, 160. pont); a 2016. május 4-i Lengyelország kontra Parlament és Tanács ítélet (C-358/14, EU:C:2016:323, 95 pont).

77 Hatásvizsgálat 75. o.

78 Hatásvizsgálat 68. o.

79 Lásd különösen a 2015. június 16-i Gauweiler és társai ítéletet (C-62/14, EU:C:2015:400, 91. pont).

80 Lásd különösen a 2008. december 16-i Arcelor Atlantique és Lorraine és társai ítéletet (C-127/07, EU:C:2008:728, 59. pont); a 2012. július 12-i Association Kokopelli ítéletet (C-59/11, EU:C:2012:447, 40. pont) és a 2016. május 4-i Philip Morris Brands és társai ítéletet (C-547/14, EU:C:2016:325, 185. pont).

86. E tekintetben a Bíróság már elismerte, hogy a közegészség védelme döntő jelentőségű a gazdasági megfontolásokkal szemben.[81] Az uniós jogrendben e célkitűzésnek biztosított alapvető jelleg ennélfogva akár jelentős hátrányos gazdasági következményeket is igazolhat bizonyos szolgáltatók számára.[82]

87. Véleményem szerint a Swedish Match[83] és Arnold André[84] ítéletben a Bíróság ebből a szemszögből nem végzett kifejezett súlyozást a gazdasági szereplők és a közegészség érdekei között.[85] Hallgatólagosan úgy ítélte meg, hogy valamely közegészséget védő intézkedés, amennyiben megfelel az arányossági vizsgálat első két részének, szükségszerűen összhangban van a harmadikkal, amennyiben a gazdasági szereplők magánjellegű érdekei kevésbé jelentősek a közegészség általános érdekével szemben.

88. Ezen elemzés végén úgy vélem, hogy a szóban forgó rendelkezések nem nyilvánvalóan alkalmatlanok a kettős célkitűzés elérésére, nem lépik túl nyilvánvalóan az annak eléréséhez szükséges mértéket, és nem járnak nyilvánvalóan hátrányos következményekkel az elérni kívánt előnyökhöz viszonyítva.

V. Végkövetkeztetés

89. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], Queen's Bench kollégium [közigazgatási bíróság], Egyesült Királyság) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés ii) pontjára a következő választ adja:

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés ii) pontjának vizsgálata során nem merült fel semmiféle olyan körülmény, amely érinthetné a tagállamoknak a dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártására, kiszerelésére és értékesítésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről és a 2001/37/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. április 3-i 2014/40/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikk c) pontjának és 17. cikkének érvényességét.

81 Lásd: 1996. július 12-i Egyesült Királyság kontra Bizottság végzés (C-180/96 R, EU:C:1996:308, 93. pont); 2012. április 19-i Artegodan kontra Bizottság ítélet (C-221/10 P, EU:C:2012:216, 99. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2016. május 4-i Philip Morris Brands és társai ítélet (C-547/14, EU:C:2016:325, 156. pont). Kokott főtanácsnok a Philip Morris Brands és társai ügyre vonatkozó indítványában (C-547/14, EU:C:2015:853, 179. pont) megjegyezte, hogy az emberi egészség védelme „sokkal magasabb" helyet foglal el az uniós jog értékrendjében, mint a szolgáltatók gazdasági érdekei. Lásd Geelhoed főtanácsnok British American Tobacco (Investments) és Imperial Tobacco ügyre vonatkozó indítványát (C-491/01, EU:C:2002:476, 226. és 229. pont) is.

82 Lásd analógia útján a 2010. június 8-i Vodafone és társai ítéletet (C-58/08, EU:C:2010:321, 69. pont) és a 2012. október 23-i Nelson és társai ítéletet (C-581/10 és C-629/10, EU:C:2012:657, 81. pont).

83 2004. december 14-i ítélet (C-210/03, EU:C:2004:802).

84 2004. december 14-i ítélet (C-434/02, EU:C:2004:800).

85 Lásd az EUM-Szerződés által biztosított szabad mozgást korlátozó valamely nemzeti intézkedés alkalmasságának vizsgálatát illetően a 2015. december 23-i Scotch Whisky Association és társai ítéletet (C-333/14, EU:C:2015:845, 56. és 59. pont).